

”מאויב לאוהב” בנוסח שי צ'רקה: עיבוד סיפורו של עגנון כקומיקס לילדים

גליה שנברג*

יצירתו של ש"י עגנון נמנית על הקלסיקה של הספרות העברית החדשה. ואולם, לשונו, הקשורה ללשון המדרש והמקרא, קשה לילדים הגדלים בישראל של היום משום ריחוקה מלשון הדיבור. יתרה מזו, הנושאים בהם עוסק עגנון, כמו עגינות (שבגין תופעה זו שינה את שם משפחתו), או מאבקי כוח בין תלמידי חכמים, למשל, אינם נחשבים כמתאימים לילדים. לכן, הוצאת שוקן בחרה לעבד מִסְפָּר סיפורים לילדים כדי לעשות לקהל זה הכרה ראשונית עם הטקסט העגנוני, בתקווה שכאשר יתבגרו יקראו את המקור (הדס, 2020). בחירה זו מזכירה את נסיבות עיבודם של האחים צ'רלס ומרי למב בתחילת המאה ה-19 ליצירות שייקספיר עבור דוברי האנגלית הצעירים (Shenberg, 2020). הסיפור העגנוני *מאויב לאוהב* הוא שזכה למרבית העיבודים לילדים היות שנחשב מעין סיפור ילדים. זאת, משום שתבנית עלילתו לקוחה מהסיפור העממי *שלושת החזירונים* ויש בו "סוף טוב", שאינו אופייני ליצירותיו של עגנון (שנברג, 1995). לכן גם נבחר כחלק מתוכניות הלימודים בספרות לחטיבת הביניים.

שי צ'רקה, מאייר וקומיקסאי לילדים, יזם את עיבוד הסיפור העגנוני לילדים והציע להוצאת שוקן להפוך אותו לקומיקס ולפרסמו בהמשכים בעיתון הילדים *אותיות* (הדס, 2020). אמן זה עסק כבר בעיבוד תכנים יהודיים קלסיים לקומיקס. למשל, ספרי בבא העוסקים בפרשת השבוע וּבְיִצְוֹרִים המופלאים באגדות חז"ל, תוך הארתם באור הומוריסטי. לכן, פרסום *מאויב לאוהב* כקומיקס בתוך ספר, הכולל גם את הסיפורים *מעשה העז* *האדריכל והקיסר* נראה כהמשך טבעי לסדרת בבא משום שכאמור, יצירתו של עגנון נסמכת על לשון המקורות העבריים.

בכוונתי להראות כיצד העיבוד הוויזואלי-הומוריסטי לסיפור העגנוני עוזר לרתק ולחבב את הטקסט על קהל היעד. לשם כך אסקור את הטרנספורמציות המרכזיות שנעשו בעיבוד הסיפור העגנוני (טקסט-כתוב) לקומיקס לילדים (טקסט היברידי המשלב ויזואליה עם טקסט כתוב), וכפועל יוצא את השוני באפשרויות הפרשנות השונות. בחיבור זה אסתמך על מושגים מהתיאוריה של העיבוד הספרותי שהיא חלק מתורת התרגום (דנש 1979, ויסברוד, 2007, שנברג, 2016, 1995, Toury). בנוסף, אציג כיצד מושג הכרונוטופ הבאחטיני תורם להבנת האינטרפרטציה של העיבוד (Bakhtin, 1992, Collington, 2010).

* ד"ר גליה שנברג, האקדמית גורדון, חיפה. Galia.Shenberg@gmail.com